Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 13. septembra 2018 *

„Predhodno odločanje – Pravo gospodarskih družb – Boj proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih – Direktiva 2011/7/EU – Člen 6(1) in (3) – Povračilo stroškov za izterjavo dolga – Stroški, nastali z opozorili, poslanimi zaradi dolžnikove zamude pri plačilu“

V zadevi C-287/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Okresní soud v Českých Budějovicích (okrožno sodišče v Čeških Budjejovicah, Češka republika) z odločbo z dne 10. marca 2017, ki je na Sodišče prispela 19. maja 2017, v postopku

Česká pojišťovna a.s.

proti

WCZ, spol. s r. o.,

SODIŠČE (deveti senat),

v sestavi C. Vajda, predsednik senata, K. Jürimäe, sodnica, in C. Lycourgos (poročevalec), sodnik,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Evropsko komisijo Z. Malůšková, M. Patakia in D. Kukovec, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. maja 2018

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(1) in (3) Direktive 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL 2011, L 48, str. 1).

* Jezik postopka: češčina.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med zavarovalnico Česká pojišťovna a.s. in družbo WCZ, spol. s r. o. glede povračila stroškov, nastalih tej zavarovalnici z opozorili, ki jih je družbi WCZ zaradi zamude pri plačilu zavarovalnih premij, ki jih je dolgovala ta družba, poslala pred vložitvijo tožbe, s katero se zahteva plačilo teh premij.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 12, 19 in 20 Direktive 2011/7 je navedeno:

„(12) Zamude pri plačilih predstavljajo kršenje pogodbe, kar je postalo finančno ugodno za dolžnike v večini držav članic zaradi nizkih ali neobstoječih obrestnih mer, ki se zaračunajo za zamude pri plačilih, in/ali dolgotrajnih postopkov pravnega varstva. Potreben je odločen premik h kulturi takojšnjega plačevanja, pri čemer bi bilo treba izključitev pravice do zaračunavanja obresti vedno obravnavati kot skrajno nepošten pogodbeni pogoj ali poslovno prakso, da bi preobrnili ta trend in odvračali od zamud pri plačilih. Tak premik bi moral zajemati tudi uvedbo posebnih določb o plačilnih rokih in nadomestilih upnikom za nastale stroške ter med drugim domnevo, da je izključitev pravice do nadomestila za stroške izterjave skrajno nepoštena.

[…]

(19) Upnikom je treba zagotoviti pošteno nadomestilo za stroške izterjave, ki jih imajo zaradi zamud pri plačilih, da se odvrne od teh zamud. Stroški izterjave bi morali vključevati izterjavo upravnih stroškov in nadomestilo za notranje stroške, ki so nastali zaradi zamude pri plačilu, za katere bi bilo treba v tej direktivi določiti fiksen minimalen znesek, ki se lahko izterja z obrestmi za zamudo pri plačilu. Nadomestilo v obliki fiksnega zneska bi moralo biti namenjeno omejevanju upravnih in notranjih stroškov, povezanih z izterjavo. Nadomestilo stroškov izterjave bi bilo treba določiti brez poseganja v nacionalne določbe, glede na katere lahko nacionalno sodišče dodeli upniku odškodnino za kakršno koli dodatno škodo v zvezi z dolžnikovo zamudo pri plačilu.

(20) Upniki bi morali imeti poleg pravice do plačila fiksnega zneska za povračilo notranjih stroškov izterjave tudi pravico do povračila drugih stroškov izterjave, ki jih imajo kot posledica dolžnikove zamude pri plačilu. Takšni stroški bi morali zlasti vključevati stroške, ki jih imajo upniki zaradi najema odvetnika ali agencije za izterjavo dolgov.“

4 Člen 6 navedene direktive, naslovljen „Nadomestilo stroškov izterjave“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da je upnik upravičen od dolžnika prejeti najmanj fiksni znesek 40 EUR, kadar v trgovinskih poslih obresti za zamudo pri plačilu zapadejo v plačilo v skladu s členom 3 ali 4.

2. Države članice zagotovijo, da fiksni znesek iz odstavka 1 zapade v plačilo, ne da bi bilo potrebno opozorilo in kot nadomestilo za upnikove lastne stroške izterjave.

3. Upnik je poleg fiksnega zneska iz odstavka 1 upravičen zahtevati razumno nadomestilo od dolžnika za kakršne koli stroške izterjave, nastale zaradi dolžnikove zamude pri plačilu, ki so višji od fiksnega zneska. To bi lahko vključevalo med drugim stroške za najem odvetnika ali agencije za izterjavo dolgov.“

Češko pravo

5 Člen 369(1), zadnji stavek, zakona št. 513/1991 o trgovinskem zakoniku, kakor je bil spremenjen z zakonom št. 179/2013, določa:

„Poleg zamudnih obresti ima upnik pravico do povračila minimalnega zneska stroškov izterjave terjatve, katere višina in pogoji so določeni z odlokom vlade."

6 Člen 3 odloka vlade št. 351/2013, s katerim se določa znesek zamudnih obresti, stroškov izterjave terjatve ter nagrade upraviteljev in članov upravnega organa pravne osebe, ki jih je imenovalo sodišče, in pojasnjuje nekatera vprašanja v zvezi z uradnim glasilom za obvestila v civilnih in gospodarskih zadevah in javnimi registri pravnih in fizičnih oseb, skrbniškimi skladi in dejanskimi lastniki, določa:

„V primeru vzajemnih obveznosti podjetij […] je minimalni znesek stroškov izterjave posamezne terjatve 1200 [čeških kron (CZK) (približno 46 EUR)]".

7 Člen 121(3) zakona 40/1964 o civilnem zakoniku, določa:

„Stranske terjatve so obresti, zamudne obresti, kazni za zamude in stroški izterjave."

8 Člen 142(1) zakona št. 99/1963 o zakoniku o civilnem postopku določa:

„Sodišče stranki, ki je v celoti uspela v zadevi, dodeli povračilo stroškov, potrebnih za učinkovito izvršitev ali obrambo pravic zoper stranko, ki ni uspela".

9 V skladu s členom 142a(1) navedenega zakonika:

„Tožeča stranka, ki je uspela v postopku za izpolnitev obveznosti, je do tega, da ji tožena stranka povrne stroške postopka, upravičena samo, če je v obdobju vsaj sedmih dni pred vložitvijo začetnega procesnega akta toženi stranki na njen naslov za vročanje ali po potrebi na njen zadnji znani naslov poslala opomin".

Dejansko stanje v postopku v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

10 Zavarovalnica Česká pojišťovna in družba WCZ sta 7. novembra 2012 sklenili zavarovalno pogodbo z začetkom veljavnosti istega dne.

11 Zavarovalnica Česká pojišťovna je v dopisu z dne 10. marca 2015 obvestila družbo WCZ o odpovedi navedene pogodbe s 25. februarjem 2015 zaradi neplačila premij in od te družbe zahtevala plačilo zapadlih premij za obdobje od 7. novembra 2014 do 25. februarja 2015 v višini 1160 CZK (približno 44 EUR). Preden je zavarovalnica Česká pojišťovna pri predložitvenem sodišču vložila tožbo, je družbi WCZ poslala skupno štiri opozorila.

12 Zavarovalnica Česká pojišťovna navedenemu sodišču predlaga, naj družbi WCZ naloži, da na eni strani plača navedeni znesek 1160 CZK (približno 44 EUR), povečan za zakonske zamudne obresti za obdobje od 25. februarja 2015 do plačila zapadlih premij, in na drugi strani povrne stroške, povezane z izterjavo njene terjatve, v višini 1200 CZK (približno 46 EUR). Poleg tega zavarovalnica Česká pojišťovna od družbe WCZ zahteva povračilo stroškov postopka.

13 Predložitveno sodišče poudarja, da je bil člen 6 Direktive 2011/7 prenesen s členom 3 vladne uredbe št. 351/2013 in da v skladu s češkim pravom stranske terjatve zajemajo obresti, zamudne obresti in stroške, povezane z izterjavo glavne terjatve.

14 Po ugotovitvi, da nacionalna zakonodaja sodiščem nalaga, da kot sodne stroške priznajo stroške, povezane s posameznim opozorilom, poslanim toženi stranki pred vložitvijo pravnega sredstva, se predložitveno sodišče sprašuje, ali je treba poleg pravice do fiksnega nadomestila za stroške izterjave, ki izhaja iz člena 6 Direktive 2011/7, priznati tudi pravico do nadomestila za stroške opozorila v skladu z nacionalnimi postopkovnimi določbami. Navedeno sodišče namreč poudarja, da bi moralo v skladu z uvodno izjavo 19 te direktive fiksno nadomestilo na podlagi člena 6 navedene direktive kriti prav stroške opozorila, ki so nastali tožeči stranki. Po njegovem mnenju naj bi iz tega izhajalo, da bi kumulativno priznanje pravice do nadomestila na podlagi navedenega člena 6 in na podlagi nacionalnih postopkovnih določb tožeči stranki omogočilo, da dvakrat prejme isto nadomestilo.

15 Takšno vprašanje naj bi bilo bistveno v zadevi, ki poteka pred predložitvenim sodiščem, saj zavarovalnica Česká pojišťovna zahteva plačilo fiksnega nadomestila v višini 1200 CZK (približno 46 EUR) na podlagi člena 3 odloka vlade št. 351/2013 in člena 6 Direktive 2011/7 ter plačilo nadomestila za stroške pravnega zastopanja, kar po nacionalnem pravu vključuje stroške opozoril pred vložitvijo tožbe.

16 V teh okoliščinah je Okresní soud v Českých Budějovicích (okrožno sodišče v Čeških Budjejovicah, Češka republika) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 6(1) in (3) Direktive 2011/7 […] razlagati tako, da določa, da mora sodišče uspeli tožeči stranki v sporu o vračilu dolga v okviru trgovinskega posla, opredeljenega v členu 3 ali 4 navedene direktive, dodeliti znesek 40 EUR (oziroma enakovreden znesek v nacionalni valuti) in povračilo stroškov sodnega postopka, vključno s povračilom stroškov za opozorila toženi stranki pred vložitvijo tožbe, v znesku, določenem s postopkovnimi določbami države članice?“

Vprašanje za predhodno odločanje

17 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6 Direktive 2011/7 razlagati tako, da se z njim upniku, ki zahteva povračilo stroškov, nastalih z opozorili, poslanimi dolžniku zaradi njegove zamude pri plačilu, priznava pravica, da zaradi tega poleg fiksnega zneska 40 EUR, določenega v odstavku 1 tega člena, prejme razumno nadomestilo v smislu odstavka 3 istega člena.

18 Najprej je treba navesti, da je namen člena 6 Direktive 2011/7, da se zagotovi nadomestilo za stroške izterjave, v katere privoli upnik, kadar se lahko zahtevajo obresti za zamudo pri plačilu v skladu s to direktivo. Poleg tega je iz predložitvene odločbe razvidno, da je bil člen 6 Direktive 2011/7 v češko pravo prenesen s členom 3 odloka vlade št. 351/2013, ki določa, da je fiksni znesek iz člena 6(1) te direktive 1200 CZK (približno 46 EUR).

19 Na prvem mestu je treba poudariti, da iz besedila člena 6 Direktive 2011/7 ne izhaja, da naj stroškov opozorila, v katere je privolil upnik, da bi prejel plačilo svoje terjatve, ne bi bilo mogoče povrniti v delu, ki presega fiksni znesek 40 EUR, določen v prvem odstavku tega člena 6.

20 V navedenem odstavku 1 je zgolj določena pravica upnika, da prejme najmanj fiksni znesek 40 EUR. Poleg tega je z odstavkom 2 navedenega člena 6 državam članicam naloženo, da na eni strani zagotovijo, da je fiksni znesek dolgovan samodejno, tudi ob neobstoju opozoritve dolžnika, in na drugi strani da je namen tega zneska, da upnik prejme nadomestilo za stroške izterjave, ki so mu nastali. S temi določbami se pri tem nikakor ne razlikuje med temi stroški.

21 Odstavek 3 istega člena 6 pa določa, da je upnik poleg fiksnega zneska iz odstavka 1 tega člena upravičen od dolžnika zahtevati razumno nadomestilo za kakršne koli stroške izterjave, ki so višji od fiksnega zneska.

22 V zvezi s tem je treba na eni strani poudariti, da je želel zakonodajalec Unije s tem, da je v členu 6(3) Direktive 2011/7 uporabil pojem „višji od fiksnega zneska“, poudariti, da so lahko tako predmet razumnega nadomestila kateri koli stroški izterjave, ki presegajo znesek 40 EUR.

23 Na drugi strani je treba poudariti, da med drugim različice člena 6(3) Direktive 2011/7 v grškem, angleškem, italijanskem in nizozemskem jeziku, čeprav se različica te določbe v francoskem jeziku nanaša na „preostale“ stroške izterjave, ne podpirajo te razlage, saj namesto pojma „preostali“ uporabljajo pojme „*opoiadipote schetika ypoloipomena*“, „*any*“, „*ogni*“ in „*alle*“.

24 V skladu z ustaljeno sodno prakso pa se formulacija določbe prava Unije, ki se uporablja v eni od jezikovnih različic, ne more uporabljati kot edina podlaga za razlago te določbe oziroma ne more imeti prednosti pred drugimi jezikovnimi različicami. Določbe prava Unije je treba namreč razlagati in uporabljati enotno ob upoštevanju različic v vseh jezikih Evropske unije (sodba z dne 6. junija 2018, Tarragó da Silveira, C-250/17, EU:C:2018:398, točka 20).

25 Na drugem mestu je treba v zvezi s ciljem Direktive 2011/7 poudariti, da je ta v boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, pri čemer je ta zamuda v skladu z uvodno izjavo 12 te direktive kršitev pogodbe, ki je zlasti zaradi nizkih ali neobstoječih obrestnih mer, ki se zaračunajo za zamude pri plačilih, postala finančno ugodna za dolžnike (sodba z dne 16. februarja 2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, točka 24).

26 Iz tega izhaja, da je cilj navedene direktive učinkovito varstvo upnikov pred zamudami pri plačilih (glej v tem smislu sodbo z dne 15. decembra 2016, Nemec, C-256/15, EU:C:2016:954, točka 50). Takšno varstvo zajema, da se navedenemu upniku zagotovi čim celovitejše možno nadomestilo za stroške izterjave, ki so mu nastali, da bi se odvračalo od takšnih zamud pri plačilih.

27 Zato bi bilo v nasprotju s takšnim ciljem, če bi se člen 6 Direktive 2011/7 razlagal tako, da nasprotuje temu, da bi lahko stroški, nastali z opozorili, poslanimi dolžniku zaradi njegove zamude pri plačilu, omogočali nadomestilo, ki presega 40 EUR, tudi takrat, kadar znesek teh stroškov presega tak fiksni znesek.

28 Opozoriti je treba še, da je Direktiva 2011/7 nadomestila Direktivo 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 226), katere člen 3(1)(e) je določal, da ima upnik pravico do primernega nadomestila za vse stroške izterjatve zaradi dolžnikove zamude pri plačilu.

29 Ker ni indicev, da je želel zakonodajalec Unije s sprejetjem Direktive 2011/7 znižati raven varstva, ki se je upnikom zagotavljala z Direktivo 2000/35, ne bi bilo dosledno šteti, da bi lahko upnik na podlagi Direktive 2011/7 prejel le nadomestilo stroškov, nastalih z opozorili, poslanimi dolžniku zaradi njegove zamude pri plačilu, omejeno na 40 EUR, tudi kadar so ti stroški višji, medtem ko bi lahko na podlagi Direktive 2000/35 zanje dobil primerno nadomestilo, ki bi bilo po potrebi višje od tega zneska.

30 Vendar je treba pojasniti, da nadomestilo iz člena 6(3) Direktive 2011/7, ker mora biti razumno, ne more zajemati niti dela navedenih stroškov, ki je že upoštevan v fiksnem znesku 40 EUR iz odstavka 1 tega člena, niti stroškov, ki so glede na vse okoliščine obravnavanega primera očitno pretirani.

31 Zato tako iz besedila člena 6 Direktive 2011/7 kot tudi iz cilja te direktive izhaja, da je treba to določbo razlagati tako, da upniku, ki zahteva povračilo stroškov, nastalih z opozorili, poslanimi dolžniku zaradi njegove zamude pri plačilu, omogoča, da poleg fiksnega zneska 40 EUR prejme razumno nadomestilo za del teh stroškov, ki presega ta fiksni znesek.

32 Te ugotovitve ni mogoče izpodbiti z upoštevanjem uvodnih izjav 19 in 20 Direktive 2011/7.

33 Poudariti je treba namreč, da preambula akta prava Unije ni pravno zavezujoča in da se nanjo ni mogoče sklicevati niti za to, da bi se odstopilo od določb zadevnega akta, niti zaradi razlage teh določb v smeri, ki je očitno v nasprotju z njihovim besedilom (sodba z dne 19. junija 2014, Karen Millen Fashions, C-345/13, EU:C:2014:2013, točka 31).

34 Poleg tega in vsekakor niti iz uvodne izjave 19 niti iz uvodne izjave 20 Direktive 2011/7 ne izhaja, da je treba fiksni znesek iz člena 6(1) te direktive šteti za najvišji znesek, ki ga je mogoče upniku priznati kot nadomestilo stroškov, nastalih z opozorili, poslanimi dolžniku zaradi njegove zamude pri plačilu, oziroma splošneje notranjih ali upravnih stroškov izterjave.

35 Natančneje je treba v zvezi s tem poudariti, kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 40 sklepnih predlogov, da čeprav se zdi, da se z različicama uvodne izjave 20 Direktive 2011/7 v angleškem in francoskem jeziku pridržuje pravica do fiksnega nadomestila zgolj notranjim stroškom izterjave (*fixed sum to cover internal recovery costs*) v nasprotju z nadomestilom „preostalih“ stroškov izterjave (*other recovery costs they incur*), takega formalnega razlikovanja med internimi in „preostalimi“ stroški izterjave v drugih jezikovnih različicah te uvodne izjave, kot je različica v italijanskem (*diritto al pagamento di un importo forfettario per coprire i costi intern […] esigere anche il risarcimento delle restanti spese di recupero sostenute*) ali nizozemskem jeziku (*het recht op betaling van een vast bedrag ter dekking van interne invorderingskosten […] recht hebben op terugbetaling van de overige invorderingskosten die ontstaan*), ni.

36 Poleg tega okoliščina, da je v uvodni izjavi 19 Direktive 2011/7 navedeno, da bi bilo treba v tej direktivi določiti fiksen minimalni znesek za izterjavo upravnih stroškov in nadomestilo za notranje stroške, ki so nastali zaradi zamude pri plačilu, prav tako ne izključuje, da se lahko upniku prizna razumno nadomestilo teh stroškov v delu, v katerem ta fiksni minimalni znesek ne zadostuje.

37 Prav tako je treba, čeprav je v navedeni uvodni izjavi pojasnjeno, da bi moralo biti nadomestilo v obliki fiksnega zneska namenjeno omejevanju upravnih in notranjih stroškov, povezanih z izterjavo, to trditev razumeti ob upoštevanju te uvodne izjave v celoti. Iz tega izhaja, da je zakonodajalec Unije s tem pojasnilom zgolj poudaril, da je samodejnost fiksnega nadomestila v znesku 40 EUR spodbuda upniku, naj omeji svoje stroške izterjave na ta znesek, ne da bi pa tudi izključil, da bi lahko upnik po potrebi prejel razumno nadomestilo, ki je višje, ni pa samodejno.

38 Iz navedenega izhaja, da je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6 Direktive 2011/7 razlagati tako, da se z njim upniku, ki zahteva povračilo stroškov, nastalih z opozorili, poslanimi dolžniku zaradi njegove zamude pri plačilu, priznava pravica, da zaradi tega poleg fiksnega zneska 40 EUR, določenega v odstavku 1 tega člena, prejme razumno nadomestilo v smislu odstavka 3 istega člena za del teh stroškov, ki presega ta fiksni znesek.

Stroški

39 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

Člen 6 Direktive 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih je treba razlagati tako, da se z njim upniku, ki zahteva povračilo stroškov, nastalih z opozorili, poslanimi dolžniku zaradi njegove zamude pri plačilu, priznava pravica, da zaradi tega poleg fiksnega zneska 40 EUR, določenega v odstavku 1 tega člena, prejme razumno nadomestilo v smislu odstavka 3 istega člena za del teh stroškov, ki presega ta fiksni znesek.

Podpisi